

STAROSTWO
POWIATOWE
W SOKOŁOWIE
PODLASKIM



FUNDACJA
EXPERTO PRO BONO

POZNAJ SWOJE PRAWA

PORADNIK Z ZAKRESU PRAWA

UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Niniejszy poradnik został przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2020 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu sokołowskiego we współpracy z **Fundacją Rozwoju Świadomości Obywatelskiej Experto Pro Bono** w ramach projektu finansowanego z budżetu państwa realizowanego przez **Powiat Sokołowski**.

www.powiat-sokolowski.pl
www.fundacjaepb.pl

Emerytura rolnicza z KRUS

Podstawę prawną regulującą zasady przyznawania i otrzymywania emerytury rolniczej stanowi ustawa z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. Aby otrzymać emeryturę rolniczą z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) trzeba spełnić następujące warunki: osiągnąć powszechny wiek emerytalny, 60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn; podlegać ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres wynoszący co najmniej 25 lat. Okres ubezpieczenia emerytalno-rentowego to okres ubezpieczenia społecznego rolników począwszy od dnia 1 stycznia 1991 roku. Do okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników zalicza się też następujące okresy: podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990, prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r., od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi. Przepisy emerytalne to przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jednakże, tych okresów nie wlicza się w przypadku, gdy zostały one zaliczone do okresów będących podstawą do przyznania emerytury lub renty z innego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS).

Przepisy prawa dopuszczają też wcześniejszą emeryturę rolniczą. O taką emeryturę może wystąpić osoba, która do dnia 31 grudnia 2017 roku spełniła następujące warunki:

- osiągnie wiek 55 lat dla kobiet, 60 lat dla mężczyzn,
- podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres 30 lat,
- zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

Emerytura jest przyznawana od miesiąca, w którym osoba uprawniona złożyła wniosek o przyznanie emerytury.

Emerytura z ZUS

Podstawę prawną regulującą zasady przyznawania i otrzymywanie emerytury rolniczej stanowi ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Osoba urodzona po dniu 31 grudnia 1948 roku, aby przejść na emeryturę musi spełnić następujące warunki:

- osiągnąć wiek emerytalny, który od dnia 1 października 2017 roku wynosi 60 lat dla kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn,
- posiadać opłacone składki z tytułu ubezpieczenia społecznego, bądź ubezpieczenia emerytalno-rentowego np. jako pracownik lub osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Przy czym, przepisy nie regulują minimalnego okresu opłacania składek, więc może wynosić on jeden dzień,
- brak emerytury z tytułu podwyższonego wieku emerytalnego.

Osoby urodzone przed 1 stycznia 1949 roku, które osiągnęły wiek emerytalny po dniu 31 grudnia 1998 roku, kontynuowały ubezpieczenie społeczne i wystąpiły z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 roku, muszą udowodnić okresy składkowe i nieskładkowe (20 lat kobiety oraz 25 lat mężczyźni).

Emerytura jest przyznawana od miesiąca, w którym osoba uprawniona złożyła wniosek o przyznanie emerytury. Podstawą do obliczenia wysokości emerytury stanowi suma zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, zapisanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego, środków zapisanych na subkoncie w ZUS. Następnie ta wartość jest dzielona przez średnią przewidywaną wartość życia.

Emerytura minimalna

Osoby, których wysokość obliczonej emerytury nie przekracza wysokości minimalnej emerytury, której wysokość w 2020 r. wynosi 1200 zł, mogą otrzymać emeryturę minimalną jeżeli: osiągną powszechny wiek emerytalny i udokumentują 20 lat kobiety, a 25 lat (mężczyźni) okresów składkowych i nieskładkowych, przy czym liczba okresów nieskładkowych nie może przekraczać 1/3 udowodnionych okresów składkowych. Przepisów dotyczących emerytury minimalnej nie stosuje się do emerytury rolniczej, wojskowej i policyjnej.

Czy możliwe jest jednoczesne pobieranie emerytury z KRUS i ZUS ?

Osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 roku nie mogą otrzymywać świadczenia emerytalnego z dwóch systemów ubezpieczenia społecznego tj. z ZUS i KRUS. Takie osoby, mimo iż w ciągu swojej kariery zawodowej odprowadzały składki na ZUS, a także na KRUS, muszą dokonać przy składaniu wniosku o emeryturę wyboru

systemu ubezpieczeń społecznych, z którego chcą otrzymywać emeryturę. Po wyborze systemu emerytalnego, otrzymywana emerytura ulegnie zwiększeniu poprzez uwzględnienie okresu opłacania składek na drugi system emerytalny.

Osoby urodzone po dniu 31 grudnia mogą jednocześnie otrzymywać emeryturę z ZUS i KRUS, pod warunkiem, że opłacały składki na ZUS i KRUS i spełnią warunki do otrzymania emerytury z każdego z tych systemów ubezpieczenia społecznego tj. z ZUS i KRUS. Na podstawie obowiązujących przepisów nie można jednocześnie opłacać składek na ZUS i KRUS, wyłącznie na jeden z tych systemów.

Praca w szczególnych warunkach

Osoby, które pracowały w szczególnych warunkach mogą ubiegać się o wcześniejszą emeryturę. Wykaz prac, które kwalifikują się jako praca w szczególnych warunkach został określony w wykazie A i B do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Na wcześniejszą emeryturę w związku z pracą w szczególnych warunkach, mogą przejść osoby urodzone po 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku, które spełnią następujące warunki:

- osiągnięcie wieku emerytalnego: 55 lat dla kobiet, 60 lat dla mężczyzn, przy czym od tej zasady są wyjątki wskazane w Rozporządzeniu,
- ma udokumentowane 20 lat - kobiety, 25 lat - mężczyźni okresów składkowych i nieskładkowych,
- udokumentowany, co najmniej 15 lat, okres pracy w szczególnych warunkach
- nie jest członkiem OFE lub złoży oświadczenie, że przekaże środki zgromadzone w OFE na dochody budżetu państwa.

Powyższe warunki muszą być spełnione najpóźniej na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Rekompensata za pracę w szczególnych warunkach

Osoba urodzona po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku, która przed dniem 1 stycznia 2009 roku przez okres co najmniej 15 lat wykonywała pracę w szczególnych warunkach, a nie uzyskała prawa do wcześniejszej emerytury może uzyskać rekompensatę za pracę w szczególnych warunkach. Rekompensata nie jest oddzielnym świadczeniem, jest to dodatek do kapitału początkowego i tak,

jak kapitał początkowy podlega waloryzacji. Z wnioskiem o rekompensatę za pracę w szczególnych warunkach można najwcześniej wystąpić wraz z wnioskiem o emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Do wniosku o przyznanie emerytury i wypłatę rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach, należy dołączyć świadectwo pracy potwierdzające spełnienie wymogu 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Aby móc ubiegać się o rentę z tytułu niezdolności do pracy, trzeba spełnić następujące warunki:

- być osobą niezdolną do pracy, przy czym niezdolność do pracy może mieć charakter częściowy lub całkowity. Podstawą do stwierdzenia istnienia niezdolności do pracy jest orzeczenie komisji lekarskiej,
- posiadać odpowiedni okres ubezpieczenia, uzależniony od wieku, obejmujący okresy składkowe i nieskładkowe: 1 rok jeżeli niezdolność powstała przed ukończeniem 20 roku życia, 2 lata jeżeli niezdolność powstała pomiędzy 22, a 25 rokiem życia, 3 lata jeżeli niezdolność powstała pomiędzy 22, a 25 rokiem życia, 4 lata jeżeli niezdolność powstała pomiędzy 25, a 30 rokiem życia, 5 lat jeżeli niezdolność powstała po ukończeniu 30 roku życia. Przepisy wskazują też, że powyższe okresy ubezpieczenia, muszą przypaść w ciągu 10 ostatnich lat przed złożeniem wniosku o rentę lub przed dniem, w którym powstała niezdolność do pracy,
- niezdolność do pracy powstała w czasie okresów składkowych i nieskładkowych, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania,
- brak ustalonego prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Powyższych warunków nie musi spełniać osoba, która udowodni posiadanie okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej: 20 lat kobieta, 25 lat mężczyzna, pod warunkiem stwierdzenia niezdolności do pracy.

Udowodnienie wymaganego stażu ubezpieczenia nie jest wymagane w przypadku, kiedy niezdolność do pracy powstała na skutek wypadku w drodze do pracy lub z pracy.

Ubezpieczony, który spełnił warunki do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy otrzyma rentę stałą, jeżeli orzeczono u niego trwałą niezdolność do pracy, bądź rentę okresową, jeżeli niezdolność do pracy ma charakter okresowy.

Świadczenie dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji

Zagadnienie związane ze świadczeniem dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, potocznie nazywanym 500+ dla seniorów lub niepełnosprawnych, reguluje ustawa z dnia 31 lipca 2019 roku o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Świadczenie to może otrzymać osoba, która ukończyła 18 rok życia, a także spełnia następujące warunki:

- jest niezdolna do samodzielnej egzystencji,
- nie jest uprawniona do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych lub też łączna wysokość „brutto” tych świadczeń, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczną instytucję właściwą do spraw emerytalno-rentowych, po dokonaniu ustawowych wyłączeń, nie przekroczy kwoty 1600 zł,
- zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- ma obywatelstwo polskie.

Podstawą jest uzyskanie orzeczenia o niezdolności do samodzielnej egzystencji, które wydaje komisja lekarska. Jeżeli nie posiada się takiego orzeczenia, a istnieją podstawy do jego wydania, należy złożyć wniosek o wydanie takiego orzeczenia przez stosowną komisję lekarską. Przed złożeniem wniosku o komisję, należy udać się do lekarza rodzinnego, który wyda stosowne zaświadczenie o stanie zdrowia wnioskodawcy i wszystkich jego schorzeniach, które mogą stanowić podstawę do orzeczenia o braku do samodzielnej egzystencji. Wzór takiego zaświadczenia jest dostępny w placówkach ZUS i KRUS.

Wniosek o wypłatę świadczenia dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji składa się do właściwego (ze względu na wypłatę świadczeń) organu tj. do ZUS lub KRUS. Jeżeli osoba nie pobiera żadnych świadczeń finansowanych ze środków publicznych, pobiera świadczenia ze środków publicznych, ale nie jest uprawniona do emerytury lub renty, pobiera świadczenia emerytalno-rentowe, zarówno z ZUS, jak i KRUS, ale ZUS wypłaca dodatek pielęgnacyjny, to w takim wypadku należy złożyć wniosek o przyznanie tego świadczenia w ZUS. Wysokość przyznanego świadczenia

stanowi różnicę pomiędzy kwotą 1600 zł, a wysokością przysługujących wnioskodawcy świadczeń, jednak nie więcej niż 500 zł.

Odwołanie od decyzji

Od decyzji organu rentowego tj. ZUS i KRUS, jak i wojewódzkich komisji do spraw orzekania o niepełnosprawności przysługuje odwołanie. Odwołanie wnosi się w formie pisemnej lub do protokołu sporządzonego przez organ, w terminie jednego miesiąca od otrzymania decyzji, z której treścią nie zgadzamy się. Organ, który wydał zaskarżoną decyzję w ciągu 30 dni od otrzymania odwołania, może uznać odwołanie i zmienić, bądź uchylić zaskarżoną decyzję. W sytuacji, kiedy organ nie uzna odwołania przekazuje je do właściwego sądu celem rozstrzygnięcia. W treści odwołania należy: wskazać decyzję, od której się odwołujemy; wskazać zarzuty dotyczące wydanej decyzji i wnioski; należy uzasadnić postawione zarzuty i złożone wnioski; umieścić podpis składającego odwołanie lub jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, oznaczyć sąd, do którego kierowane jest odwołanie; oznaczyć osobę składającą odwołanie, w szczególności poprzez podanie imienia i nazwiska, adresu zamieszkania, numeru PESEL; wskazać, że składane pismo jest odwołaniem od decyzji; wymienić załączniki dołączone do odwołania.

Składający odwołanie do sądu zwolniony jest z poniesienia opłaty sądowej od odwołania. Jedynie w przypadku złożenia apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, pobierana jest opłata sądowa.